

**ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดอุบัติเหตุและกลยุทธ์ในการลดอุบัติเหตุจากการขนส่งผู้โดยสารด้วย
รถตู้ประจำทาง ระหว่างจังหวัดระยองกับจังหวัดอื่น (ถนนสาย รย.3013)**

**Factors Affecting Vans Transportation Accidents and Strategies for Reducing Accident
from Public Van Transportation between Rayong and Other Provinces**

ขวัญชนก พชรวงศ์สกุล

Kwanchanok Potcharawongsakul

กลุ่มวิชา การบริหารลอจิสติกส์และโซ่อุปทาน คณะบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี จ.ชลบุรี

E-mail: Jaykwan29@hotmail.com โทร. 087-7471241

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดอุบัติเหตุและแนวทางในการลดอุบัติเหตุจากการขนส่งผู้โดยสาร ด้วยรถตู้ประจำทาง ระหว่างจังหวัดระยองกับจังหวัดอื่น มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการขนส่งผู้โดยสาร ด้วยรถตู้ประจำทาง ระหว่างจังหวัดระยองกับจังหวัดอื่น (ถนนสาย รย.3013) และเพื่อหากกลยุทธ์ในการลดอุบัติเหตุจากการขนส่งผู้โดยสารด้วยรถตู้ประจำทาง ระหว่างจังหวัดระยองกับจังหวัดอื่น (ถนนสาย รย.3013) เพื่อเป็นแนวทางในการลดการเสียชีวิต การบาดเจ็บ พิการ การสูญเสียทรัพย์สิน การสูญเสียรายได้ การสูญเสียค่ารักษาพยาบาล ค่าพักฟื้นของผู้บาดเจ็บ และคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูล โดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้อง 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจ กลุ่มเจ้าหน้าที่กู้ภัย กลุ่มผู้ประกอบการ และกลุ่มเจ้าหน้าที่หน่วยอุบัติเหตุและฉุกเฉินของโรงพยาบาล ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยหลักที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุเกิดจากพนักงานขับรถ เป็นอันดับที่ 1 โดยเฉพาะการขับรถด้วยความประมาท การขับรถเร็ว รองลงมาคือ ปัจจัยด้านยานพาหนะ ได้แก่ สภาพเบรกไม่ดี สภาพยางไม่ดี ปัจจัยด้านสภาพถนน ได้แก่ พื้นผิวถนนเป็นหลุม บ่อ ทางโค้งไม่มีป้ายแจ้งเตือน และด้านสิ่งแวดล้อม มีผลน้อยที่สุด โดยข้อเสนอแนะในการแก้ไข คือ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความเข้มงวดมากยิ่งขึ้นในการคัดเลือกพนักงานขับรถ หน่วยงานภาครัฐควรมีมาตรการที่เหมาะสมในการบังคับใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่และเหมาะสมกับสภาพพื้นที่นั้น ๆ

คำสำคัญ: การเกิดอุบัติเหตุ การลดอุบัติเหตุ รถตู้โดยสารประจำทางจังหวัดระยองกับจังหวัดอื่น

Abstract

The objectives of this study was about effecting factors on traffic accidents and traffic accident reduction in public van transportation from Rayong province to other provinces and to find the strategy for traffic accident reduction in public van transportation from Rayong province to other provinces (Highway No. 3013). The strategy were applied to diminish mortality rate, injury, disability as well as loss of income and asset. Moreover, the expenses about medical fee and convalescence for the patient or the disable would be diminished by the strategy. This study was qualitative research by collecting data from interviewing relevant sample group consisted of police officers, salvation army, entrepreneurs and medical care officers in ER and Accident department. The finding found that all groups recognized that the first main factor causing accident was driver who was carelessness and fast-driving and the next ones were in applicable breaks and depreciated tires. Moreover, the road surface and environment such as lacking of traffic sign, rough surface were the third factor and the least one was other surrounding. The solution recommendations were related with strict procedure for driver recruitment and the federal agency should set up the reasonable, useful measures and restrictions to control the transportation in the area.

Keyword: Accident, Reducing accident, Public van transportation between Rayong and other provinces.

1. บทนำ

การขนส่งผู้โดยสารทางรถยนต์ มีค่าใช้จ่ายในการเดินทางที่ไม่สูงมาก มีความสะดวกสบาย และรวดเร็ว มีเส้นทางการเดินทางให้เลือกหลากหลาย และมีความสามารถในการเข้าถึงสถานที่ต่างๆ ได้มากกว่าการขนส่งรูปแบบอื่นๆ การขนส่งผู้โดยสารทางรถยนต์จึงเป็นการขนส่งที่ประชาชนโดยทั่วไปและนักท่องเที่ยว ที่ต้องการเดินทางนิยมใช้กันมากที่สุด จังหวัดระยองก็ยังคงเป็นอีกจังหวัดหนึ่งที่มีการให้บริการขนส่งผู้โดยสาร ด้วยรถประจำทางปรับอากาศ เพื่อตอบสนองความต้องการให้กับประชาชนและนักท่องเที่ยวที่ต้องการเดินทางในทุกเส้นทาง เนื่องจากจังหวัดระยอง เป็นอีกจังหวัดหนึ่งที่มีสถานที่ท่องเที่ยวที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นน้ำตก ทะเล และยังมีนิคมอุตสาหกรรม โรงงานอุตสาหกรรมอีกหลายแห่ง จังหวัดระยองจึงมีนักท่องเที่ยวและประชาชนที่ต้องการเดินทางมาเป็นจำนวนมาก แต่ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ผู้คนที่เดินทางมักประสบกับปัญหาในเรื่องของการบริการที่มีการเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนนบ่อยครั้ง แม้ว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะมีการกวดขัน และดูแลการขับขี่ยานพาหนะของผู้ที่สัญจร แต่ก็ยังคงมีการเกิดอุบัติเหตุอยู่บ่อยครั้ง จากการเกิดอุบัติเหตุในแต่ละครั้ง จะทำให้เกิดการสูญเสียทั้งชีวิต และทรัพย์สิน ผู้โดยสารเกิดการบาดเจ็บ พิการ และเสียชีวิต ซึ่งย่อมมีผลกระทบต่อบริษัทในทางตรงคือ ต้องชดเชยค่าเสียหายให้กับผู้โดยสารที่เดินทาง ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการบำรุงและซ่อมแซมรถโดยสาร ผลกระทบทางอ้อมคือ ทำให้ผู้โดยสารเกิดความไม่ไว้วางใจกับความปลอดภัยในการเดินทางทำให้มีผู้โดยสารใช้บริการจำนวนลดน้อยลง ซึ่งจากผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมจะทำให้บริษัทมีกำไรได้และกำไรน้อยลง และส่งผลกระทบต่อไปยังส่วนต่างๆ เนื่องจากผู้ที่บาดเจ็บส่วนใหญ่จะเป็นเยาวชนหรือหนุ่มสาวที่อยู่ในช่วงวัยทำงานที่เดินทางไปศึกษาหรือทำงาน ซึ่งเยาวชนและประชาชนกลุ่มนี้ยังอยู่ในช่วงของการทำงานที่จะสามารถสร้างประโยชน์ให้กับสังคมได้ในปัจจุบันและอนาคต และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ จึงทำให้เกิดความเสียหายทางด้านเศรษฐกิจ รวมไปถึงผลกระทบทางด้านสังคม ไม่ว่าจะเป็นการสูญเสียรายได้ การสูญเสียค่ารักษาพยาบาล ค่าพักฟื้นของผู้บาดเจ็บ และทุพพลภาพด้วย จะเห็นได้ว่าเมื่อเกิดอุบัติเหตุในแต่ละครั้งทำให้ส่งผลกระทบต่อต่างๆ ตามมามากมาย จากปัญหาที่เกิดขึ้นทำให้ ผู้วิจัยเกิดความสงสัยว่า อะไรเป็นปัจจัยที่มีผลทำให้เกิดอุบัติเหตุ และจะมีกลยุทธ์ในการลดอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นให้น้อยลงได้อย่างไร นักวิจัยจึงได้เลือกที่จะศึกษาถึง ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดอุบัติเหตุและกลยุทธ์ในการลดอุบัติเหตุจากการขนส่งผู้โดยสาร ด้วยรถประจำทาง ระหว่างจังหวัดระยองกับจังหวัดอื่น (ถนนสาย รย.3013) เพราะเป็นทางหลวงชนบทที่มีสถิติการเกิดอุบัติเหตุสูงสุดของจังหวัดระยอง และภาคตะวันออก เพื่อเป็นแนวทางในการลดการเสียชีวิต การบาดเจ็บ พิการ การสูญเสียทรัพย์สิน การสูญเสียรายได้ การสูญเสียค่ารักษาพยาบาล ค่าพักฟื้นของผู้บาดเจ็บ และทุพพลภาพให้น้อยลง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการขนส่งผู้โดยสารด้วยรถประจำทาง ระหว่างจังหวัดระยองกับจังหวัดอื่น (ถนนสาย รย.3013)
2. เพื่อหากลยุทธ์ในการลดอุบัติเหตุจากการขนส่งผู้โดยสาร ด้วยรถประจำทาง ระหว่างจังหวัดระยองกับจังหวัดอื่น (ถนนสาย รย. 3013) เพื่อเป็นแนวทางในการลดการเสียชีวิต การบาดเจ็บ พิการ การสูญเสียทรัพย์สิน การสูญเสียรายได้ การสูญเสียค่ารักษาพยาบาล ค่าพักฟื้นของผู้บาดเจ็บ และทุพพลภาพให้น้อยลง

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่

- 1.1 ศึกษาถึงการขนส่งผู้โดยสารทางรถยนต์เบื้องต้น ข้อได้เปรียบและข้อเสียเปรียบของการขนส่งผู้โดยสารทางรถยนต์ บทบาทของรัฐบาลต่อการขนส่งผู้โดยสารทางถนน
- 1.2 ศึกษาถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุจากการขนส่งผู้โดยสารทางบกด้วยรถประจำทาง สถิติการเกิดอุบัติเหตุสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุทางถนน ทฤษฎีการเกิดอุบัติเหตุทางถนน
- 1.3 กลยุทธ์การลดอุบัติเหตุที่เกิดจากการขนส่งผู้โดยสารทางบก ด้วยรถประจำทาง เช่น วิธีการขับรถอย่างปลอดภัย แนวคิดเกี่ยวกับคุณสมบัติของพนักงานขับรถ แนวคิดและวิธีการควบคุมอุบัติเหตุจากรถทางบก เป็นต้น

2. ขอบเขตด้านประชากร ได้แก่

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจ จำนวน 5 สถานี
2. กลุ่มผู้ประกอบการ 5 ราย
3. กลุ่มเจ้าหน้าที่กู้ภัย 5 หน่วย
4. กลุ่มเจ้าหน้าที่โรงพยาบาล 5 หน่วย

2. วิธีการศึกษา

เลือกกลุ่มเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุ ซึ่งเป็นกลุ่มที่รับผิดชอบในพื้นที่ถนนสาย รย.3013 โดยสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจ กลุ่มผู้ประกอบการ กลุ่มเจ้าหน้าที่กู้ภัย กลุ่มเจ้าหน้าที่โรงพยาบาล โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การขนส่งผู้โดยสารทางรถยนต์เบื้องต้น ข้อได้เปรียบและข้อเสียเปรียบของการขนส่งผู้โดยสารทางรถยนต์ ทฤษฎีการเกิดอุบัติเหตุทางถนน แนวคิดความปลอดภัยในการขับขี่ แนวคิดเกี่ยวกับการเกิดอุบัติเหตุ และการเกิดอุบัติเหตุจราจร นโยบายด้านความปลอดภัยทางถนนของประเทศไทย

2. สร้างแบบที่ใช้สัมภาษณ์กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจ กลุ่มผู้ประกอบการ กลุ่มเจ้าหน้าที่กู้ภัย และกลุ่มเจ้าหน้าที่โรงพยาบาล ที่อยู่ในจังหวัดระยอง โดยการถามข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ สาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุ และแนวทางในการลดอุบัติเหตุ

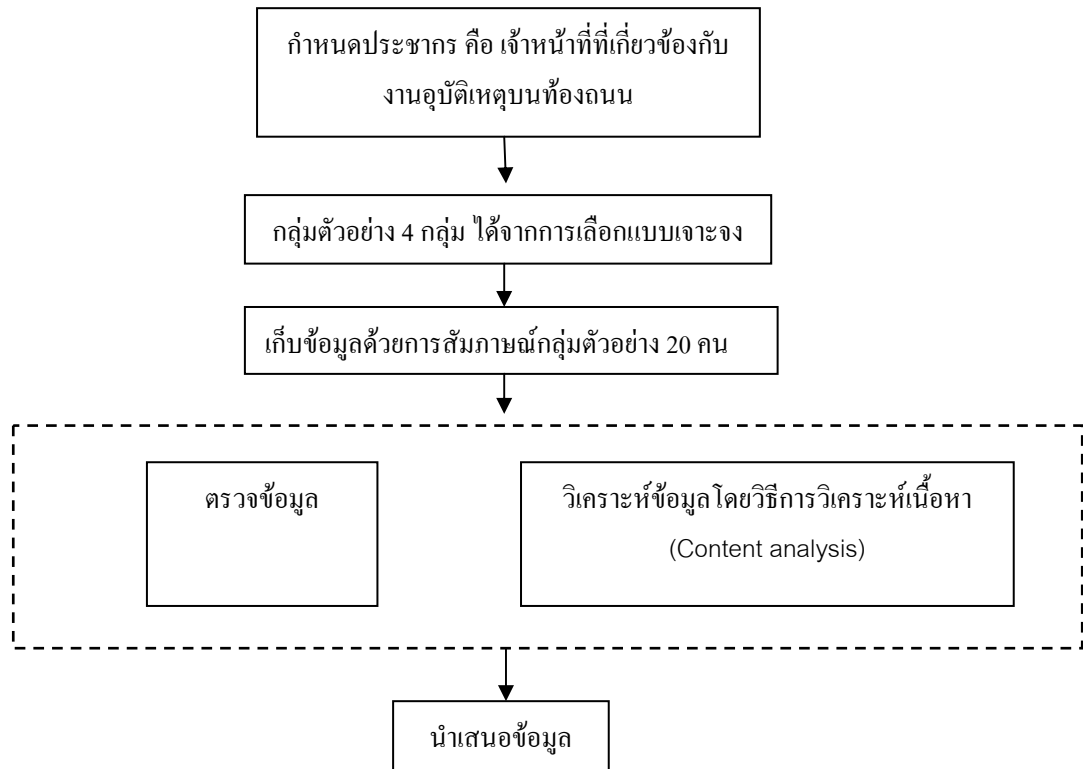
การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์และการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) เป็นกลยุทธ์ในการตรวจสอบข้อมูล ตรวจสอบคุณภาพ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ในการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative) เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง (Validation) การศึกษาเชิงคุณภาพเป็นการหาคำตอบ เพื่อหาความน่าเชื่อถือ (Credibility) ของข้อมูล การทดสอบความเที่ยงตรง (Reliability) และความถูกต้อง (Validity) การรวบรวมโดยวิธีการใช้ผู้สังเกต (Observer) ทฤษฎี (Theory) วิธีการ (Methods) และข้อมูลเชิงประจักษ์ (Empirical material) ที่หลากหลายเข้าซ้อนเพื่อให้ข้อมูลมีความน่าเชื่อถือก่อนที่จะนำมาวิเคราะห์ข้อมูล ดังขั้นตอนต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลอย่างละเอียด โดยการถอดเทปบันทึกการสัมภาษณ์ โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นกลุ่ม ๆ ให้เสร็จสิ้นทีละกลุ่ม

2. วิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เป็นการวิเคราะห์ที่ได้จากการสัมภาษณ์ เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดอุบัติเหตุ และกลยุทธ์ในการลดอุบัติเหตุจากการขนส่งผู้โดยสาร ด้วยรหัสประจำทาง ระหว่างจังหวัดระยองกับจังหวัดอื่น (ถนนสาย รย.3013) โดยการตีความจากข้อมูลที่ได้หรือคำพูดที่มีการพูดบ่อยที่สุด (Key word) เพื่อจัดกลุ่มหรือจัดหมวดหมู่ของประเด็นคำถามของแต่ละกลุ่มตัวอย่าง

3. สังเคราะห์สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา ทั้งในส่วนของการวิเคราะห์เนื้อหาและปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดอุบัติเหตุและกลยุทธ์ในการลดอุบัติเหตุจากการขนส่งผู้โดยสาร อันนำไปสู่การวิเคราะห์กลยุทธ์การลดอุบัติเหตุการขนส่งผู้โดยสารด้วยรหัสประจำทางระหว่างจังหวัดระยองกับจังหวัดอื่นต่อไป ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ขั้นตอนวิธีการวิจัย

3. ผลการศึกษา

1. ข้อมูลทั่วไป

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่มหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับงานอุบัติเหตุ ประกอบด้วย กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจ กลุ่มเจ้าหน้าที่หน่วยกู้ภัย กลุ่มผู้ประกอบการ กลุ่มเจ้าหน้าที่โรงพยาบาล สรุปข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 20 คน ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 36-45 ปี มีประสบการณ์ทำงาน มากกว่า 10 ปี มากที่สุด รองลงมาคือ อายุระหว่าง 25-35 ปี โดยมีอายุงานต่ำกว่า 10 ปี

2. ความถี่ (ความบ่อย) และลักษณะของอุบัติเหตุที่เกิดขึ้น

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ให้สัมภาษณ์ว่า การเกิดอุบัติเหตุรถตู้โดยสารประจำทางเกิดไม่บ่อยมากแต่เมื่อเทียบกับอดีตที่ผ่านมาแล้วมีความถี่บ่อยขึ้น โดยส่วนใหญ่จะเป็นรถยนต์ส่วนบุคคล รถจักรยานยนต์มากกว่า และลักษณะของอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นมีทั้งรุนแรงและไม่รุนแรง ซึ่งส่วนใหญ่ไม่ก่อรุนแรง โดยจะเป็นลักษณะของการเฉี่ยวชน ผู้โดยสารไม่ได้รับบาดเจ็บหรือบาดเจ็บน้อยราย ส่วนที่รุนแรงมากที่สุด คือมีผู้โดยสารเสียชีวิต 3 ราย ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในช่วงโมงเร่งรีบ และในช่วงเทศกาล ดังคำให้สัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่าง

“เดือนนี้เกิดประมาณ เดือนละครั้งครับ... ลักษณะที่เกิดก็ส่วนมากก็เฉี่ยวชน ขับรถเร็วครับ ก็จะแค่บาดเจ็บเล็กน้อยครับ ส่วนที่รุนแรง ก็จะมีคนเสียชีวิต” (เจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจปทุมแดง)

“ก็เสียหายเยอะครับ ครั้งล่าสุดเมื่อเดือนที่แล้วมีการเสียชีวิต 3 คน ในรถตู้” (เจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรนิคมพัฒนา)

“เกิดขึ้นบ่อยเหมือนกัน ในช่วงเทศกาลครับ” (เจ้าหน้าที่หน่วยกู้ภัยสว่างศีลธรรม จุดบ่อวิน)

“เกิดขึ้นบ่อยนับไม่ถ้วนครับ แต่ใน 1 เดือน เกือบ ๆ 100 ราย แต่จะเป็นพวกมอเตอร์ไซด์ รถยนต์มากกว่า มีทั้งรุนแรงและไม่รุนแรง...แต่ถ้าเกิดจากรถตู้จะรุนแรงเนื่องจากรถตู้ขับกันเร็ว ในช่วงถนน 334 ถึงเวลาจะบังคับรถไม่ค่อยอยู่” (เจ้าหน้าที่หน่วยกู้ภัยสว่างศีลธรรม จุดบ้านบึง)

“เดือนนี้ประมาณ 2 ครั้ง...และเป็นลักษณะแบบเฉี่ยว ๆ ครับ” (ผู้ประกอบการบริษัทศรีจันทร์)

“ไม่ค่อยบ่อยนะครับ ประมาณเดือนละครั้ง เพราะเราก็มีกฎที่จะใช้กับคนขับรถตัวเองหรือบริษัทเองอยู่เหมือนกัน”
(ผู้ประกอบการ รถมอเตอร์ไซด์-จันทบุรี)

“รุนแรงนะเพราะบางครั้งก็ชนต้นไม้ ชนกัน แล้วก็มีผู้เสียชีวิต มีอุบัติเหตุทุกวัน ช่วงเวลาที่เค้าจะเข้าออกงานกันจะมีอุบัติเหตุตลอด โดยอุบัติเหตุจากรถจะเยอะมาก โดยที่นี้จะเยอะที่สุดในจังหวัด” (เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลปลวกแดง)

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการขนส่งผู้โดยสารด้วยรถตู้โดยสารประจำทาง

การเกิดอุบัติเหตุที่เกิดจากพนักงานขับรถ

กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 18 คน ประกอบด้วยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับงานด้านอุบัติเหตุ สามารถสรุปประเด็นอุบัติเหตุที่เกิดจากพนักงานขับรถ โดยเรียงลำดับความสำคัญได้ดังนี้

1. ความประมาท
2. ขับรถเร็ว
3. สภาพร่างกายไม่พร้อม
4. ทำเวลา/ทำรอบ
5. ยาเสพติด/สิ่งมีนเมา
6. ไม่เคารพกฎจราจร
7. การขาดจิตสำนึกในความปลอดภัยของผู้โดยสารประจำทาง

2. สาเหตุการเกิดอุบัติเหตุที่เกิดจากยานพาหนะ

กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 18 คน ประกอบด้วยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับงานด้านอุบัติเหตุ สามารถสรุปประเด็นอุบัติเหตุที่เกิดจากสาเหตุยานพาหนะ โดยเรียงลำดับความสำคัญได้ดังนี้

1. ระบบเบรกไม่ดี
2. สภาพยางไม่ดี
3. การไม่ตรวจสอบอุปกรณ์ติดรถอื่น ๆ
4. การบรรทุกน้ำหนักเกินมาตรฐาน

3. สาเหตุการเกิดอุบัติเหตุที่เกิดจากสภาพถนน

กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 18 คน ประกอบด้วยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับงานด้านอุบัติเหตุ สามารถสรุปประเด็นอุบัติเหตุที่เกิดจากสภาพถนน โดยเรียงลำดับความสำคัญได้ดังนี้

1. พื้นผิวถนนเป็นหลุม บ่อ
2. ทางโค้ง ไม่มีป้ายแจ้งเตือน
3. ทางแยกไม่เหมาะสม และทางแยกไม่มีสัญญาณไฟจราจร
4. ไหล่ถนนใช้งานไม่ได้
5. จุดกลับรถไม่เหมาะสม พื้นผิวถนนเสื่อมสภาพจากการใช้งานถนนแคบไม่เพียงพอกับปริมาณรถ และการ

กีดขวางช่องทางจราจร

4. สาเหตุการเกิดอุบัติเหตุที่เกิดจากสภาพแวดล้อม

กลุ่มตัวอย่างทั้ง 18 ราย โดยส่วนใหญ่ให้ความเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า สภาพแวดล้อมมีผลน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่น ๆ หรือเป็นปัจจัยอันดับสุดท้าย โดยที่มีผลส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในกรณีฝนตก ซึ่งเป็นเรื่องที่ควบคุมไม่ได้ ขึ้นอยู่กับพนักงานขับรถที่ต้องระวังเป็นพิเศษ

จากประเด็นปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดอุบัติเหตุ จากกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ให้ความเห็นไปในทิศทางเดียวกันโดยเรียงลำดับปัจจัยที่มีผลมากที่สุดไปน้อยที่สุดได้ดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยด้านพนักงาน
2. ปัจจัยด้านยานพาหนะ
3. ปัจจัยด้านสภาพถนน
4. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม

ผลการศึกษาแนวทางการลด การเกิดอุบัติเหตุจากขนส่งผู้โดยสารด้วยรถตู้โดยสารประจำทาง

1. แนวทางในการแก้ปัญหาและลดอุบัติเหตุ

1.1 ด้านพนักงานขับรถ

ทุกกลุ่มให้ความเห็นว่าปัจจัยด้านพนักงานเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญที่จะทำให้อุบัติเหตุลดน้อยลง จากการที่พนักงาน ขับรถด้วยความประมาท ขับรถด้วยความเร็วเกินกฎหมายกำหนด สภาพร่างกายไม่พร้อม ทำรอบหรือทำเวลา ไม่เคารพกฎจราจร รวมถึงสิ่งเสพติดมีเมมา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า ควรแก้ไขที่พนักงานขับรถ ให้มีจิตสำนึกในความปลอดภัยของผู้โดยสารมากขึ้น ขับรถด้วยความระมัดระวัง ไม่เร่งรีบจนเกินไป ทั้งนี้ควรเข้มงวดในเรื่องของใบอนุญาตขับขี่ประเภทรถตู้ให้บริการมากยิ่งขึ้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้ประกอบการควรมีการคัดเลือกพนักงานขับที่เข้มงวดมากกว่านี้ และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรใส่ใจในปัญหาดังกล่าวมากยิ่งขึ้น จัดการอบรมให้ความรู้กับพนักงานอย่างต่อเนื่อง และจริงจัง ดังคำสัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่าง

“ควรมีการตรวจเช็คประวัติจากคนขับว่า เกี่ยวกับยาเสพติด เคยมีประวัติการขับรถหรือเปล่า โดยผู้ประกอบการควรเช็คให้ถี่ และควรตรวจปีสภาวะทุกเดือน” (เจ้าหน้าที่สถานีตำรวจภูธรปลวกแดง)

“มันก็ต้องไปแก้ที่ต้นเหตุก่อน แก้ที่ตัวของผู้ขับขี่เราก็จะต้องให้ความรู้เตือนสติ แล้วก็ต้องมีการตรวจสอบกันอยู่ตลอด ต้องมีหน่วยงานที่มารับผิดชอบเรื่องนี้และตรวจสอบต่อไป และก็เอาจริงเอาจังกับปัญหาของการเกิดอุบัติเหตุที่มาจากความประมาทของพนักงาน เพราะการเป็นพนักงานขับรถโดยสาร จะต้องดูแลชีวิตของผู้โดยสารมากกว่าปกติ ต้องมีมาตรฐานการตรวจสอบเรื่องใบอนุญาตการขับขี่ที่ถูกต้อง และก็เรื่องของกฎจราจร แล้วก็อาจจะมีการให้หน่วยงานหรือตำรวจนี้ละครับเข้าไปตรวจสอบเรื่องสภาพรถ” (เจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรนิคมพัฒนา)

“คนขับรถรับส่งพนักงาน หรือ รถบัส อันดับแรกอยากให้เน้นที่คนขับ อยากรู้ให้พักผ่อนให้เพียงพอ มีสภาพร่างกายที่พร้อม เพราะถ้าอุบัติเหตุเกิดขึ้นแล้วจะเกิดการสูญเสียอย่างมาก อย่างกรณีล่าสุดเป็นรถรับส่งพนักงานของบริษัทฟอร์ด มอเตอร์ ทำให้เกิดความสูญเสียมาก เนื่องจากคนขับเมา ทำให้เกิดเสียหายต่อทรัพย์สิน ผมไม่อยากจะเกิดขึ้นครับ ในส่วนของเจ้าของรถรับส่งพนักงาน ปรกวนช่วยเหลือคนขับหน่อยว่าพร้อมจะขับรถรีเปล่า อย่างที่เห็นๆ รถ 1 คันจะมีคนขับเพียงคนเดียว ถึงเวลาที่ขับรถออกไปเลย ไม่มีความพร้อมในการขับขี่ และ ไม่มีการตรวจสอบของเจ้าของรถเลย” (เจ้าหน้าที่หน่วยกู้ภัยมูลนิธิสว่างศีลธรรม จุดบ่อวิน)

“ขึ้นอยู่กับเจ้าของรถขนส่ง เพราะถ้าพนักงานขับรถพักผ่อนไม่เพียงพอ คนขับจะ่วงช่วงช่วงบ้ายหลังเที่ยงไปแล้ว เนื่องจากเป็นเวลาพักผ่อน ช่วงบ้ายแคดแรงมันแทงตา สายตาสู้แคดไม่ไหวก็จะหลับ และควรคำนวณระยะทาง รวมถึงความเร็วของรถให้เหมาะสม เพราะฉะนั้นต้องคิดถึงผู้โดยสารเป็นหลัก เพราะถ้าคนขับพลาดผู้โดยสารก็จะไม่ปลอดภัยมากขึ้น ทุกคนบนรถตู้เค้าจะฝากชีวิตไว้กับคนขับ เพราะเค้าเสียเงินแล้ว ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับคนขับทั้งหมด” (เจ้าหน้าที่หน่วยกู้ภัยมูลนิธิสว่างศีลธรรม จุดบ้านบึง)

“ก็มีการตักเตือนครับ ถ้าบ่อยครั้งก็อาจให้ออกครับ ถ้าคุยกันไม่รู้เรื่อง” (ผู้ประกอบการรถตู้ศรีจันทร์)

“ลักษณะแบบนี้บริษัทก็ต้องเข้มงวดกับพนักงานแล้วก็ต้องมีการตรวจสอบ” (เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลหน่วยงานอุบัติเหตุฉุกเฉิน โรงพยาบาลปลวกแดง)

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับแนวทางในการแก้ไขหรือลดอุบัติเหตุจากรถตู้โดยสารประจำทาง สามารถสรุปแนวทางแก้ไขปัญหาหลัก ๆ ได้ดังต่อไปนี้

1. เข้มงวดในการคัดเลือกพนักงาน
2. เข้มงวดในการขออนุญาตใบขับขี่
3. ปลูกจิตสำนึกในการขับขี่ปลอดภัยให้กับพนักงาน

1.2 ด้านยานพาหนะ

กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าจากยานพาหนะต้องมีสภาพพร้อมใช้งานอยู่ตลอดเวลา มีการตรวจเช็คสภาพรถก่อนใช้งานทุกครั้ง ดังคำให้สัมภาษณ์

“บริษัทต้องเช็คความปลอดภัยลูกค้า ผู้โดยสาร ส่วนมากจะประหยัด ไม่เช็คยาง ยางอาจจะเบียดบ้าง ต้องดูปัญหาหลายอย่าง” (เจ้าหน้าที่สถานีตำรวจภูธรปลวกแดง)

“เป็นทางผู้ประกอบการเองที่จะต้องมีการกำหนดไปตรวจสภาพของรถทุกคันอยู่แล้วครับ แล้วก็ต้องมีหนังสือรับรองเวลาเราจะจดทะเบียนทำกิจการอะไร ต้องมีการตรวจทุกปี ส่วนเรื่องของถนนนี้ เราก็มีการแก้ไขอยู่ตลอดเพราะ แต่ละโรงพักก็จะมีตัวชี้วัดในการลดอุบัติเหตุจากรถ พอมีการเกิดอุบัติเหตุมา เราก็จะมาวิเคราะห์กันว่า มันเกิดจากอะไร แล้วก็ทำการแก้ไขทันทีครับ” (เจ้าหน้าที่สถานีตำรวจภูธรนิคมพัฒนา)

“ก็ตรวจเช็คสภาพของรถก่อนใช้งานครับ พวก เบรก ยาง ถ้ามยางไม่เท่ากันก็อาจจะเกิดยางระเบิดได้ครับ จึงให้เช็คสภาพทุกครั้งก่อนที่จะเอารถออกขนส่ง” (ผู้ประกอบการรถตู้ศรีจันทร์)

“อย่างรถเนี่ยเราก็ต้องมีการตรวจสอบสภาพรถตลอด ก่อนใช้งานทุกครั้ง ควรจะมีการตรวจเช็คสภาพรถตามระยะทางที่เป็นกิโลเมตร” (เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลหน่วยงานอุบัติเหตุฉุกเฉิน จังหวัดระยอง)

1.3 ด้านสภาพถนน

ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าหน่วยงานที่ดูแล โดยเฉพาะหน่วยงานภาครัฐควรเข้ามาดูแลอย่างจริงจัง และมีการปรับปรุง ซ่อมแซมถนนให้มีสภาพที่ดีอยู่ตลอดเวลาเพื่อลดการเกิดอุบัติเหตุจากสภาพถนนได้มากยิ่งขึ้น

“อันนี้ก็ต้องผลัดภาระให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาดูแล กรมทางหลวง เทศบาลเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องมีส่วนรับผิดชอบ เช่น ถนนชำรุด ก็ต้องมีป้ายบอก ให้ผู้ขับขี่ทราบ” (เจ้าหน้าที่สถานีตำรวจภูธร แหลมฉบัง)

“ส่วนใหญ่ต้องร้องเรียนไป ถึงจะมีคนมาทำ ถ้าไม่มีการร้องก็ไม่เห็นมีการปรับปรุงแก้ไข อยากให้หน่วยงานช่วยเข้ามาตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแก้ไข เพื่อทำให้เกิดอุบัติเหตุลดลง” (เจ้าหน้าที่หน่วยกู้ภัยมูลนิธิสว่างศีลธรรม จุฬบ่อวิน)

“อยากให้ทางราชการทำถนนให้ดี ๆ หน่อย เพราะว่าถนนดี รถก็วิ่งดีครับ โอกาสเกิดอุบัติเหตุก็ลดลงด้วย แล้วก็เรื่องสัญญาณไฟแดงตามสี่แยก หรือว่ายูเอชสามแยก ก็มี ส่วน ถ้าเกิดมันเสีย โอกาสเกิดอุบัติเหตุก็ง่าย” (ผู้ประกอบการรถตู้ปรับอากาศสายระยอง-จันทบุรี)

“สภาพถนนจริงๆแล้วก็จะเป็นส่วนของโยธา อย่างเราก็จะได้แค่แจ้งอย่างการทำเค้าก็ต้องดำเนินงานตามขั้นตอนของเค้าไป อย่างสภาพถนนความจริงมันพัง เค้าก็ต้องมีการปรับเข้ามาแก้ไขในส่วนที่ชำรุดแล้วบางที่มันก็เป็นหลุมเป็นบ่อเยอะ บางทีมามืดๆมองไม่เห็นก็จะตกหลุม แล้วก็อย่างต้นไม้ตามข้างทางที่มันบังทำให้มองไม่เห็น แล้วก็พวกป้ายที่เค้าชอบมาปิดประกาศมันอาจจะบัง ก็ต้องเข้มงวดในส่วนนี้ด้วย แต่จริงๆแล้วถ้าจะคิดต้องขออนุญาตอันนี้ก็ไม่แน่ใจว่าขออนุญาตใคร” (เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลหน่วยงานฉุกเฉินโรงพยาบาลปลวกแดง)

การแก้ไขปัญหาคืออุบัติเหตุที่เกิดจากสภาพถนน ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า เป็นหน้าที่รับผิดชอบหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาเหล่านี้

2. ผลการวิเคราะห์เพื่อกำหนดกลยุทธ์ในการลดอุบัติเหตุจากรถตู้โดยสารประจำทาง

ปัจจัยที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุ รวมถึง แนวทางในการแก้ไขปัญหาในการเกิดอุบัติเหตุ และกลยุทธ์การลดอุบัติเหตุของการขนส่งด้วยรถตู้โดยสารประจำทาง ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 กลยุทธ์ และแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้อง

กลยุทธ์การลดอุบัติเหตุ	แนวทางการปฏิบัติผู้ที่เกี่ยวข้อง		
	ผู้ประกอบการ	หน่วยงานภาครัฐ	พนักงานขับรถ
ด้านพนักงาน กลยุทธ์การลดความเสี่ยงจากการขับรถ	1. คัดสรรพนักงานขับรถอย่างเคร่งครัดโดยตรวจสอบประวัติ 2. การฝึกอบรมให้ความรู้กับพนักงานอย่างต่อเนื่องและจริงจัง ประมาณ 3 เดือนต่อครั้ง และมีการวัดความรู้ ความสามารถที่ได้รับในการอบรมแต่ละครั้ง 3. การมอบรางวัลดีเด่นให้กับพนักงานที่ไม่เคยประสบอุบัติเหตุของพนักงานขับรถ 4. การจัดสรรเวลาวิ่งรถ และจำนวนเที่ยวให้เหมาะสมเพื่อไม่ให้เกิดความเร่งรีบของพนักงานขับรถ	1. เข้าไปมีส่วนร่วมในการรณรงค์ เพื่อการขับอย่างปลอดภัยให้กับผู้ขับขี่ยานพาหนะโดยสื่อต่าง ๆ 2. มีเจ้าหน้าที่มาตรวจสอบเกี่ยวกับการเสพสิ่งเสพติดของพนักงานขับรถอย่างต่อเนื่อง 3. การเข้มงวดในการขออนุญาตใบขับขี่ประเภทบริการ 4. จัดวิทยากรที่มีความรู้ ความสามารถ ด้านการขับขี่ปลอดภัย มาอบรมให้ความรู้กับพนักงานขับรถโดยประสานผ่านทางผู้ประกอบการ	1. มีจิตสำนึกที่ดีในการขับขี่เพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน 2. เตรียมสภาพร่างกายให้พร้อมอยู่ตลอดเวลา 3. ไม่เสพสารเสพติดมึนเมา ขณะขับรถ
ด้านยานพาหนะ กลยุทธ์การตรวจเช็คสภาพรถและอำนวยความสะดวก	1. มีการตรวจสภาพความพร้อมของรถยนต์ทุกครั้งก่อนการใช้งาน 2. ตรวจสอบสภาพรถตามระยะทางหรือตรวจสอบสภาพรถตามระยะ	1. จัดเจ้าหน้าที่ภาครัฐเข้ามาดูแลในขณะที่มีการตรวจสภาพรถของผู้ประกอบการ 2. เข้มงวดในเรื่องการออกใบอนุญาตขับขี่รถยนต์ประเภทรถตู้ ในเรื่องสภาพรถที่เหมาะสม	-
ด้านสภาพถนน กลยุทธ์ถนนสีขาว	-	1. มีการตรวจสอบสภาพถนนในพื้นที่ที่มีรถบรรทุกวิ่งเป็นประจำ 2. ซ่อมแซมถนนให้อยู่ในสภาพใช้งานได้ตลอดเวลา 3. จัดหน่วยงานตรวจสอบถนนทุกช่วงเป็นระยะๆ และสร้างความปลอดภัยให้กับผู้ขับขี่เองและลดการเกิดอุบัติเหตุจากสภาพถนน	-

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านพนักงาน เป็นปัจจัยที่เป็นสาเหตุสำคัญมากที่สุด ที่ส่งผลให้เกิดอุบัติเหตุตามท้องถนน ไม่เฉพาะเพียงแต่รถตู้โดยสารประจำทางเท่านั้น รถยนต์ส่วนบุคคล หรือรถจักรยานยนต์ ส่วนใหญ่มีสาเหตุจาก ผู้ขับขี่ทั้งสิ้น สาเหตุที่เกิดจากพนักงานขับรถ มีความประมาทเนื่องจากพนักงานบางคนคุ้นเคยกับเส้นทาง ทำให้ขับรถโดยประมาท ขับรถเร็วเกินกฎหมายกำหนดเพื่อให้ได้จำนวนรอบ และผู้โดยสารมากขึ้น สอดคล้องกับมงคล อย่างรัตนโชติ (2548) ศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุจากการขนส่งด้วยรถโดยสารประจำทางระหว่างจังหวัดสุโขทัยกับจังหวัดอื่น และเพื่อหาแนวทางการลดอุบัติเหตุของการขนส่งด้วยรถโดยสารประจำทาง ระหว่างจังหวัดสุโขทัยกับจังหวัดอื่น กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย กลุ่มผู้ประกอบการรถโดยสารประจำทางระหว่างสุโขทัยกับจังหวัดอื่นจำนวน 7 คน จากบริษัททั้งหมด 7 บริษัท พบว่า สาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุพนักงานขับรถ ผู้ประกอบการ เจ้าหน้าที่และประชาชนผู้ใช้บริการ มีทั้งหมด 3 ปัจจัยดังนี้ 1) เป็นปัจจัยด้านการใช้รถใช้ถนน ประกอบด้วย ขับรถเร็วเกินอัตราที่กฎหมายกำหนด แซงรถอื่นในที่คับขัน ไม่ให้สัญญาณจอด ชะลอ หรือเลี้ยวรถ ขับรถตัดหน้า ระยะกระชั้นชิด ดิมสุราหรือสารกระตุ้นก่อนหรือขณะขับขี่ กลับในเนื่องจากพักผ่อนไม่เพียงพอ และความคุ้นเคยกับสภาพถนน ทำให้ประมาท 2) ด้านยานพาหนะส่วนใหญ่เป็นรถจักรยานยนต์ มีการขับรถด้วยความเร็วสูง และยานพาหนะมีระบบไฟสัญญาณบกพร่อง และ 3) ด้านสิ่งแวดล้อมและถนน คือ หลอดไฟตามทางไม่สว่าง ส่วนด้านถนนเป็นถนนสายหลักมากที่สุด และสอดคล้องกับ พวงเพ็ญ อ่อนสินบุตร (2551) ศึกษาอุบัติเหตุการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุจากรถทางบกและการกระจายของการเกิดอุบัติเหตุจากรถของอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ระหว่าง พ.ศ. 2546-2550 และปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดอุบัติเหตุจากรถ ระหว่าง พ.ศ.2548-2550 โดยเก็บข้อมูลจากแหล่งทุติยภูมิ และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือแบบบันทึกการเกิดอุบัติเหตุจากรถทางบกในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน และแบบรายงานบันทึกอุบัติเหตุจากรถของสถานีตำรวจภูธรเมืองลำพูน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาและอัตราอุบัติการณ์ของอุบัติเหตุจากรถ คำนวณจากจำนวนผู้บาดเจ็บและผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุจากรถที่เกิดขึ้นในระหว่างปี (คน) คูณด้วย 100,000 ต่อจำนวนประชากรที่เสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุของ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ผลการศึกษาพบว่า สาเหตุการเกิดอุบัติเหตุที่พบมากที่สุด คือ การฝ่าฝืนกฎจราจรและความประมาทของผู้ขับขี่พาหนะ รองลงมาคือการดื่มสุราก่อนขับขี่ยานพาหนะ และสภาพร่างกายอ่อนเพลีย

ปัจจัยด้านยานพาหนะเป็นอีกหนึ่งสาเหตุรองจาก พนักงานคนขับ ที่ส่งผลให้เกิดอุบัติเหตุขึ้นบ่อย โดยพบว่า สาเหตุที่สำคัญ คือเรื่องระบบเบรก สภาพยางที่ไม่พร้อม ส่งผลให้เกิดยางระเบิด ยางแตก ถือว่าเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ความปลอดภัยในการขับขี่ลดน้อยลงและประสิทธิภาพในการขับขี่น้อยลงเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดความปลอดภัยในการขับขี่ โดยแนวคิดเกี่ยวกับความปลอดภัยในการขับขี่ ที่รวบรวมในการศึกษารุ่นนี้ ได้แก่ การขับรอลอย่างปลอดภัย คุณสมบัติของคนขับรถที่ดี กลยุทธ์ในการควบคุมอุบัติเหตุจากรถทางบก และส่วนประกอบ สาเหตุ และวิธีการลดความเครียดแก่พนักงานขับรถ โดยแนวคิดดังกล่าวเสนอว่า การตรวจสอบสภาพเครื่องยนต์ ก่อนขับขี่ทุกครั้งส่งผลต่อความปลอดภัยของผู้ขับขี่ สอดคล้องกับ มงคล อย่างรัตน โชติ (2548) ที่พบว่า ปัจจัยสภาพรถโดยสาร ประกอบด้วย ระบบเบรก สภาพยาง และระบบสัญญาณไฟของรถ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการขนส่งด้วยรถโดยสารประจำทางระหว่างจังหวัดสุโขทัยกับจังหวัดอื่น

สภาพถนนที่ไม่ได้รับการซ่อมแซม มีลักษณะเป็นหลุมบ่อ เป็นสาเหตุมากที่สุด ซึ่งเกิดจากการที่รถบรรทุกจำนวนมากวิ่งเส้นทางดังกล่าว ทำให้ถนนเสื่อมสภาพเร็วขึ้น การขับรถตู้โดยสารส่วนใหญ่ จะขับด้วยความเร็วสูงอยู่แล้ว มักเสียหลักเมื่อเจอหลุม บ่อ หรือพื้นผิวถนนไม่เรียบ นอกจากนี้ การไม่มีป้ายสัญญาณจราจรตามทางแยก หรือการตัดแยกถนนไม่เหมาะสม โดยเฉพาะบริเวณแยกที่เป็นเนินสูง จะส่งผลต่อการมองเห็นของผู้ขับขี่ไม่สามารถมองเห็นรถที่วิ่งสวน ทำให้เกิดอุบัติเหตุบ่อยด้วยเช่นกัน นอกจากนี้บริเวณทางโค้งที่ไม่มีป้ายแจ้งเตือน ว่าเป็นโค้งอันตราย ทำให้ผู้ขับขี่ที่ไม่คุ้นเคยกับเส้นทางเกิดเสียหลักและไม่ระวังเท่าที่ควรทำให้เกิดอุบัติเหตุได้ง่ายยิ่งขึ้น โดยปัจจัยด้านถนนที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุจากรถ ประกอบด้วย ความกว้างของผิวจราจร ไหล่ทาง พื้นที่ด้านข้างของผิวทางที่อยู่ด้านนอกทั้งสองข้าง และไม่ได้จัดทำเป็นทางเท้า ซึ่งมีผลต่อความปลอดภัยในการจราจร โดยไหล่ทางชนิดที่ไม่ปูผิวทาง จะมีอัตราการเกิดอุบัติเหตุสูงกว่าชนิดที่ปูผิวทางอย่างชัดเจน

สัดส่วนการเกิดอุบัติเหตุบนถนนที่มีไหล่ทางชนิดไม่ปูผิวทางและปูผิวทาง ระยะมองเห็นในทางโค้งแนวราบโดยระยะที่ปลอดภัยนั้นมีความสำคัญอย่างมากสำหรับการควบคุมการขับขี่ยานพาหนะให้ได้รับความปลอดภัย ระยะมองเห็นในทางโค้งแนวตั้ง บนทางหลวงที่มีข้อจำกัดของระยะมองเห็นที่ปลอดภัยที่บริเวณทางโค้งดิ่งแบบคว่ำ (Crest curve) จะมีความถี่ต่อการเกิดอุบัติเหตุถึงร้อยละ 52 ของทางโค้งแบบหงาย (Sag curve) เครื่องหมายจราจร คือ เครื่องมือบอกข้อมูล ด้านการห้าม การเตือน และการแนะนำที่สำคัญสำหรับผู้ใช้รถใช้ถนน เพื่อช่วยให้การขับขี่มีความปลอดภัยมากขึ้น โดยลักษณะของเครื่องหมายจราจรจำเป็นต้องเข้าใจง่ายสังเกตได้ชัดทั้งกลางวันและกลางคืน ตำแหน่งของเครื่องหมายมีความเหมาะสมต่อผู้ขับขี่และคนเดินเท้าที่จะสามารถมองเห็นได้ชัด ต้องมีความชัดเจนไม่ลบลึบเลือนหายไป

แนวทางในการแก้ไขปัญหาและกลยุทธ์ในการลดอุบัติเหตุ โดยลดความเสี่ยงจากการขับรถ การตรวจเช็คสภาพรถ อำนวยความสะดวก และถนนสีขาว ซึ่งสอดคล้องกับกลยุทธ์ในการควบคุมอุบัติเหตุจราจรทางบก (สญชัย ศิริวรรณบุศย์, 2538) ซึ่งประกอบด้วย Behavior modification หมายถึง การปรับพฤติกรรมการขับขี่ของผู้ขับรถ ได้แก่ Public education คือ การให้การศึกษาระดับต่างๆแก่กลุ่มเป้าหมายที่ควรทราบ Law enforcement คือ การใช้กฎหมายบังคับอย่างเข้มงวดเพื่อป้องปราม Crash control หมายถึง การป้องกันไม่ให้เกิดการชน ได้แก่ Road engineering คือ การออกแบบสร้างถนนตามหลักวิศวกรรมจราจร Vehicle engineering คือ การออกแบบรถที่ปลอดภัยแข็งแรงมีเครื่องควบคุม ป้องกันอุบัติเหตุหรือลดความรุนแรงของอุบัติเหตุและการบาดเจ็บ User restriction คือ การกำหนดคุณสมบัติผู้ขับขี่ยานพาหนะแต่ละประเภท และ Vehicle design คือ การกำหนดมาตรฐานของรถและเครื่องควบคุมรถ เช่น ความแข็งแรงและความยืดหยุ่นของการชน เข็มขัดนิรภัย ถุงลมนิรภัย ฯลฯ

4. สรุปผลการวิจัย

1. ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการชนส่งผู้โดยสารด้วยรถตู้โดยสารประจำทาง

1.1 ด้านพนักงานขับรถ สาเหตุจากพนักงานขับรถ ประกอบด้วย

อันดับที่ 1 ความประมาท

อันดับที่ 2 ขับรถเร็ว

อันดับที่ 3 สภาพร่างกายไม่พร้อม

อันดับที่ 4 ทำเวลา/ ทำรอบ

อันดับที่ 5 ยาเสพติด / สิ่งมีนเมา

อันดับที่ 6 ไม่เคารพกฎจราจร

อันดับที่ 7 การขาดจิตสำนึกในความปลอดภัยของผู้โดยสารประจำทาง

1.2 ด้านยานพาหนะ สาเหตุจากยานพาหนะ ประกอบด้วย

อันดับที่ 1 ระบบเบรกไม่ดี

อันดับที่ 2 สภาพยางไม่ดี

อันดับที่ 3 การไม่ตรวจสอบอุปกรณ์ติดรถอื่น ๆ

อันดับที่ 4 การบรรทุกน้ำหนักเกินมาตรฐาน

1.3 ด้านสภาพถนน สาเหตุจากสภาพถนน ประกอบด้วย

อันดับที่ 1 พื้นผิวถนนเป็นหลุม บ่อ

อันดับที่ 2 ทางโค้งไม่มีป้ายแจ้งเตือน

อันดับที่ 3 ทางแยกไม่เหมาะสม และทางแยกไม่มีสัญญาณไฟจราจร

อันดับที่ 4 ไหล่ถนนใช้งานไม่ได้

อันดับที่ 5 จุดกลับรถไม่เหมาะสม ถนนแคบไม่เพียงพอกับปริมาณรถ และการกีดขวางช่องทางจราจร

1.4 ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า ส่วนใหญ่ให้ความเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า สภาพแวดล้อมไม่ค่อยมีผลหรือมีผลน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่น ๆ หรือเป็นปัจจัยอันดับสุดท้าย โดยที่มีผลส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในกรณีฝนตก ซึ่งเป็นเรื่องที่ควบคุมไม่ได้ พนักงานขับรถที่ต้องระวังเป็นพิเศษ

จากกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ให้ความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันโดยเรียงลำดับปัจจัยที่มีผลมากที่สุดไปน้อยที่สุดต่อไปนี้

- อันดับที่ 1 ปัจจัยด้านพนักงาน
- อันดับที่ 2 ปัจจัยด้านยานพาหนะ
- อันดับที่ 3 ปัจจัยด้านสภาพถนน
- อันดับที่ 4 ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม

2. แนวทางการลดอุบัติเหตุและกลยุทธ์ในการลดการเกิดอุบัติเหตุจากรถตู้โดยสารประจำทาง

2.1 ด้านพนักงาน สามารถสรุปแนวทางแก้ไขปัญหาหลัก ๆ ได้ดังต่อไปนี้

1. เข้มงวดในการคัดเลือกพนักงาน
2. เข้มงวดในการขออนุญาตใบขับขี่
3. ปลูกจิตสำนึกในการขับขี่ปลอดภัยให้กับพนักงาน

2.2 ด้านยานพาหนะ

แนวทางการแก้ไขหรือลดอุบัติเหตุที่เกิดจากยานพาหนะ ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า ยานพาหนะต้องมีสภาพพร้อมใช้งานอยู่ตลอดเวลา มีการตรวจเช็คสภาพรถก่อนใช้งานทุกครั้ง

2.3 ด้านสภาพถนน ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าเป็นหน้าที่รับผิดชอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาลำนี้

สามารถวิเคราะห์และสรุปเพื่อกำหนดกลยุทธ์ในการลดอุบัติเหตุได้ดังต่อไปนี้

1. ด้านพนักงาน ใช้กลยุทธ์การลดความเสี่ยงในการขับรถ โดยทุกภาคส่วนต้องมีส่วนร่วมและร่วมมือในการผลักดันกลยุทธ์ให้เกิดประสิทธิภาพโดยประกอบด้วย ผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และพนักงานขับรถ

2. ด้านยานพาหนะ ใช้กลยุทธ์การตรวจเช็คสภาพรถและอำนวยความสะดวกโดยเน้นที่ผู้ประกอบการและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

3. ด้านสภาพถนน ใช้กลยุทธ์ ถนนสีขาว โดยเน้นที่กลุ่มหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในการเข้ามารับผิดชอบและดูแลให้ถนนมีสภาพดีอยู่ตลอดเวลาและลดการเกิดอุบัติเหตุให้น้อยลงหรือเป็นถนนที่ปลอดภัยจากอุบัติเหตุ

5. เอกสารอ้างอิง

พวงเพ็ญ อ่อนสินธุ. 2551. อุบัติการณ์การบาดเจ็บจากอุบัติเหตุจากรถทางบกและการกระจายของการเกิดอุบัติเหตุจากรถของอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ระหว่าง พ.ศ. 2546-2550 และปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดอุบัติเหตุจากรถ ระหว่าง พ.ศ.2548-2550. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

มงคล อย่างรัตน โชติ. 2548. ปัจจัยที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุจากการขนส่งด้วยรถโดยสารประจำทางระหว่างจังหวัดสุโขทัยกับจังหวัดอื่นๆ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการส่งเสริมสุขภาพ. คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สนัญชัย ศิริวรรณบุญ. 2538. การแก้ปัญหาการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุการจราจรทางบกอย่างเป็นระบบ. กรุงเทพฯ: โรงพยาบาลภูมิพลอดุลยเดช.

Heinrich Herbert, W. 1959. Industrial accident prevention : a scientific approach. New York: Granniss.